

2025-01-24

Informationsklass: Publik

Till Konstitutionsutskottet

Efter valet 2022 inrättade statsminister Ulf Kristersson tjänsten nationell säkerhetsrådgivare, en ny funktion inom regeringskansliet. Den 22 november samma år tillsattes tjänsten.

I december 2024 framkom graverande uppgifter om en rad incidenter om att den nationella säkerhetsrådgivaren vid upprepade tillfällen brustit i säkerhet i sin tjänsteutövning. Bland annat glömde säkerhetsrådgivaren sin mobiltelefon på Ungerns ambassad under NATO-förhandlingarna i slutet av 2022, och i början av 2023 glömde han säkerhetsklassade handlingar på en kursgård dit allmänheten har tillträde.

I mars 2023 upprättade regeringskansliets säkerhetschef en promemoria med en skadebedömning och analys av slarvet med hemliga handlingar. Av promemorian framgår att säkerhetsavdelningen på regeringskansliet bedömde incidenten som särskilt allvarig. Dagens Nyheter rapporterade om detta den 20 januari 2025.

I en granskning av Expressen, publicerad den 24 januari 2025, framkommer att säkerhetschefens promemoria med skadebedömningen inte diariefördes på 673 dagar. Efter DN:s publicering där promemorian existens för första gången blev känd för allmänheten, gick det ännu några dagar innan handlingen diariefördes. ”Skadebedömningen diariefördes en tid efter det att den hade bedömts vara en allmän handling”, har Regeringskansliets presstjänst meddelat Expressen i ett mejl.

Offentlighetsprincipen är en grundläggande svensk konstitutionell princip. I tryckfrihetsförordningen (TF) finns bland annat bestämmelser om rätten att ta del av allmänna handlingar, den s.k. handlingsoffentligheten, en central reglering i offentlighetsprincipen. Av 2 kap. 1 § TF följer att var och en ska ha rätt att ta del av allmänna handlingar. En handling är allmän om den förvaras hos en myndighet och är att anse som inkommen till eller upprättad hos en myndighet (2 kap. 4 § TF).

Enligt 2 kap. 10 § första stycket TF anses en handling upprättad hos en myndighet när den har expedierats. En handling som inte har expedierats anses upprättad när det ärende som den hänför sig till har slutbehandlats hos

myndigheten. Enligt 5 kap. 1 § första stycket offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska allmänna handlingar registreras så snart de har upprättats.

Konstitutionsutskottet har vid flera tillfällen haft anledning att uttala sig om såväl offentlighetsprincipen i allmänhet, som handlingsoffentligheten i synnerhet. I 2012/13:KU10 uttalade

utskottet att rätten att ta del av allmänna handlingar utgör en hörnsten i den svenska rättsordningen och är av central betydelse för opinionsbildning, för debatt och för insyn i och kontroll av myndigheternas verksamhet. En grundläggande förutsättning för att denna rätt ska fungera på avsett sätt är att allmänheten kan få vetskap om vilka handlingar som finns hos en myndighet. I annat fall riskerar allmänhetens rätt att få tillgång till allmänna handlingar att bli illusorisk, därför ska det alltid gå att konstatera vilka allmänna handlingar som finns hos myndigheten.

Statsministern är regeringskansliets högsta chef, och har det yttersta ansvaret för att myndigheten agerar i enlighet med svensk lag; såväl grundlag som annan lagstiftning. I fallet med den ovan nämnda promemorian är det tydligt att något har fallerat inom regeringskansliet. Att handlingen inte diariefördes förrän efter DN:s rapportering öppnar för tolkningar om att bristen beror på mer än okunskap, särskilt med tanke på den imponerande kompetens som regeringskansliets opolitiska personal besitter. Mot bakgrund av detta vill jag att konstitutionsutskottet granskar statsminister Ulf Kristerssons ledning av ärendet i fråga, inklusive vad – och när - han vetat om promemorians tillkomst, innehåll och hemlighållande samt om han deltagit i några beslut därom.

Daniel Bäckström

Riksdagsledamot och gruppledare (C)